

КЊИЖЕВНА ШТАФЕТА СРПСКОГ КЊИЖЕВНОГ ДРУШТВА 2022.

ЗАЈЕДНО

(7. ОКТОБАР 2022)

ČOKOLADNI GRAD

Komplikovan je
ovo grad.
Umesto vetrova
u njemu srećem ljude
po salonima, pod lusterima,
zaleđene,
zaslađene.
Radije bih ih zamenila
vevericama.
One poznaju šumu, proleće,
divlje boje u mom umu
i sve ono što raste
na nepoznatim stranama
Svemira.
Komplikovan je
ovo grad
sa toliko i toliko
poslastičarnica, sladoleda.
Kupiću i ja
jedan udoban zaborav
sa kolačem od jagoda.
Čemu te litice, ti talasi
taj glas
dok smo bili u dubinama.
Čemu sve to
na strani mladaog vetra?
Sloboda je zamenljiva.
„Molim, još jednu kašičicu šećera.“

POZDRAV ADI

Draga Ado,

Javljam ti se od kuće. Po zidovima vidim krošnje Kemala Ramujkića. U stvari, on je te krošnje slikao dok je živeo na Novom Beogradu. A ja njegovih slika i nemam. Ali svejedno, vidim krošnje. Tvoje krošnje, Ado. Vidim lišće, svaki list. Svaku pticu pred saborovanje u četiri i šesnaest posle podne. Hičkok na nebu! I mirise vidim, i sve tvoje haljine...

Znaš, i pokućstvo se presvlači, nameštaj isto prati neku modu. Tako, imaš dnevne sobe iz tzv. osamdesetih; imaš sada i ove frižidere koji izgledaju kao još jedan plakar... Srećom, nema više onih spavaćih soba sa ogledalima na sve strane... Ti si, međutim, haljina neprolazna. Ti si i pamuk, i lan i čipka u proleće. U jesen si vodopad boja nad jezerom. Zimi si naš sopstveni pogled u sebe. U tišini...

U svako doba godine te vidim, voljena moja Adice, moja Ciganlijice. Vidim te i kad ostanem kod kuće. U sebi te nosim. Nosim sve tvoje priče, svaki šapat. One patke, one labudove, sve laticе, svaki odsjaj... Pesnik reče, u vezi sa Beogradom, da mu je na jednoj strani sjaj Terazija, da mu je na drugoj mrak i Mala Azija. Ti si na jedan treptaj od centra grada; ti si taj centar, to srce...

Od kuće ti šaljem puno pozdrava, da budeš dodatno osunčana, danas kad će ti i pesnici doći. Dolaze ti poštovaoci, pisci, oni koji će te tek otkriti, i Momo Kapor će ti biti tu... Primi i moj pozdrav, radosti naša!

Tvoja, Silvija

NISAM VOLEO

Nisam smeo, naravno. Bilo je nekih pokušaja, susreta, mojih trajavih razgovora, tirada, mucanja najviše...

Na početku rekao sam DA svemu, DA njoj, DA njenom divnom planu, DA i pticama i cveću, DA oblacima, DA zajedničkim koracima u sinkopi, DA mirisima, DA neravnopravnom deljenju, veliko DA naivnim pitanjima, još veće DA smotanim odgovorima, DA rumenilu, DA stidu, ogromno hrabro DA gledanju u moje oči, vikao sam, urlao sam DAAAAA da me svi čuju... Ne znam tačno, ali sigurno nekoliko desetina najrazličitijih DA...

I ne znam kako, omaklo mi se, između svih tih ogromnih, neprelaznih DA planinskih venaca i jedno malo, mikroskopsko NE – NE sebi.

I ta mala, jedva приметна NE grudvica nastala skroz gore, iznad oblaka, na Mount Everestu mog ega krenula je na svoj put... I tako je brzo stigla u dolinu.

Znao sam da stiže, ali mislio sam da ću imati više vremena... Tako je bila ogromna.

Slušao sam njen huk, odvratni nagoveštaj razaranja kojim je odjekivalo sve oko nas.

Bespomoćan.

A ona...

Ona me je gledala. Pokušavala. Dodirivanjem, zagrljajima, pridržavanjima, pružanjem ruke, zaklinjanjem, biranim rečima, prvo tiho a posle sve glasnije i glasnije, jer je ja od buke nadolazećeg armagedona više nisam ni čuo ni razumeo...

Kada je videla da je ne čujem i ne reagujem uopšte... prešla je i na znakovni jezik, nije se predavala (kakav je borac bila moja ljubav!)....

Kako je NE raslo na mom horizontu, ja sam se sve više gasio i radio ono što jedino dobro radim – da budem u sebi.

Njene konture su bile sve zamagljenije, a taj divni plan ujedinjenja

samo pusti san... ako je i san, sanak bio.
Zar je ikad i bilo bilo kakvog DA?

СНЕЖНИ СКАКУТАВАЦ

У склиском сутону снежни скакутавац.
У плавој помрчини потковичасто паперје.
Јектичава језа.
Клецави кораци.
Лакирани лакеј.
Поховани плеоназам.
Прпошни патлицан.
Милосрдни макадам.
Вијугави вир.
Тужни треножац.
Халапљиви храст.
Бадавација и балавац.
Ваљак и валобран.
Грабежљива граматика.
Далековиди даждевњак.
Заблудели зубар.
Игуманова игла.
Јадиковка и јабука.
Набрекла нежност.

Na Dunavu smo, D. kaže volim Beograd, strasno ga volim. Kao Berlin pred rat i kuca o drvo. Dunav je sinj, nosi nas, teskobu malog rata koji se vodi za stolom. Uzroci nam nisu poznati, povod ratu među prijateljima-pesnicima: za koju publiku se piše poezija.

Kasnije idemo do luke, kopnom, i opet izbijamo na Dunav. Mi smo ljudi zaleđa Dunava. Počinje olujno nevreme i traje deset sekundi, čudimo se. Prolećna jesen.

Ulazimo u ogromnu halu, iza mraka otkriva se pozorišna scena. Na njoj su isluženi šporet i frižider, sudopera, svakodnevnica. Na plakatu stoji Mi junaci rada svog. Reditelji i glumci su radnici, kao što u fabrikama proizvodili su se mašinski i auto-delovi, oni proizvode pozorište. Publika skupo plaća pozorišni commodity. Razmenjujemo vreme i/je novac za osećaj krivice, jer tada smo kvit, even, umetnost se angažuje, količina izlučenog siromaštva, bolesti, govana, starosti, izbeglišta proporcionalna je estetskom užitku. Užitek kao krivica. A ljubav kao hiljadu razmenjenih i love yours... sentimentalna suza, pa frenetično tapšanje.

Do katarze dolazimo vani, kiša sada lije. Pušimo, prilazi Engleskinja i traži cigaretu, kutija je prazna, ali nudim joj svoju, ona kaže no, thank you i smiles. Izlazimo na pljusak, psujemo, smešno nam je, upadamo u bare. Grad kolabira. Nailazi besan auto i zapljuskuje nas uličnom kišnicom, voda u nosu, u ušima. Trenutak je pomalo kao mrtva priroda, ne pomeramo se. A onda, vozač se vraća u rikverc, spušta prozor. Izvinjava se, objašnjava, iskreno mu je žao. Da li se ovo ikome desilo? Pomirimo se s njim, i nastavljamo uzvodno, penjemo se ka srcu grada.

POLA SATA U KNJIŽEVNOJ ANTIUTOPIJI

Baš kada sam rukopis knjige, finalnu verziju, štampao na recikliranoj hartiji starih uredničkih sinopsisa, začuo sam u hodniku trupkanje ženskih potpetica i rečenice koje su dopirale iz prostorija informativaca: izgleda da je oN dobio Nobela za književnost! Trupkanje nije prestajalo, začuli su se i radosni usklici, potvrđeno je, izašlo je na sajt u Nobela. Zatim je ušla koleginica i rekla: potvrđeno je, oN je dobitnik Nobelove nagrade za književnost. Setili su se Andrića!, neko je dodao (pedesetogodišnjica dodeljivanja Nobelove nagrade Andriću). Ta vest me je pogodila, pitao sam se: šta se događa sa literaturom, sa svetom, možda treba da prestanem da pišem, možda je to znak da radikalno treba nešto da promenim u sebi, u poimanju života i književnosti, istorije, svega. Možda zaista treba pisati za fioku, ako je to moguće? Uvek sam književnost vezivao za publikovanje knjiga, za književni život i javnost, u kojoj i mi pesnici negde iz prikrajka gledamo, odobravamo ili ne odobravamo. oN je bio duhovni otac političara koji je iz korena promenio naše sudbine i ne samo naše. Suđeno mu je ali mu nije presuđeno. Dodeljivanje Nobelove nagrade njeMu bilo bi tobože ispravljanje greške i priznanje da je ta politika, koja je unesrećila milione ljudi, bila ispravna, jedino moguća. Nešto se u meni bunilo protiv Nobelovog komiteta. Prisetio sam se i priče da su naklonjeni levičarima i pitao se: zar je moguće da njeGa vide kao levičara, Borhes navodno nije dobio Nobela jer je bio konzervativac. Ali Ljosa, je setih se, liberal, što za neke levičare znači konzervativac. Setio sam se Klezioa, koga sam čitao pre nagrađivanja i za kojeg sam mislio da je nezasluzeno dobio priznanje. Tako su posle i govorili: što da ne, kada može Le Klezio, može i oN. Najednom, sve je utihnulo, zavladao je muk, ništa se nije čulo u hodniku, desetak minuta pre zvaničnog obraćanja predstavnika Nobelovog komiteta javili su da su to sve uradili hakeri i da je vest lažna. A onda me je koleginica optužila da sam koristio njene TV scenarije kao recikliranu hartiju, i da pred njom moram sve

da iscepam jer nije sigurna da ih se neko neće pomoći i zloupotребити ih. Она је сепала listove на pola а ја на четврт, ovaj rukopis, она scenariја. I samo to se čulo u dugom i pustom hodniku.

ТЕОРЕТИЧАРИ – ПЛАСТИЧНИ ХИРУРЗИ

Чуј како се све десило
терали су је да гута теорију
онда је притисак пао
сасвим испод границе
знаш како то иде с тровањем
хитна и носила и сирене
извадили су јој ритам
вадили су га сатима вадили су га данима вадили су га годинама
немаш појма колко је искварила
онда су јој уградили
теорију цркавицу
уграђивали су је деценијама
њено тело то још не прима
она још разумеш лежи
они кажу
биће добро
не брините
ми смо највећи стручњаци
ми смо успешно оперисали поезију
од те малигне ствари – срца

DIS

Pisma ne stižu do nas! Možda je adresa pogrešna, a možda pisma ne mogu preći granicu. Ako koje i stigne? Ko će da ga čita? Mi se svađamo oko nasleđstva i tragova onih koji su otišli. Voće je odavno prirodno, ali ruke koje bi ga uzbrale više nema. I veštački zubi su stavljeni u sanduk.

Ptice obnavljaju let. Njihove senke su svakako stvorili ljudi, da bi ptice bile među njima i da bi im bile ravne.

Čistači ulica su uklonili korake iseljenika, zajedno sa lišćem i konzervama. Isprali su prostor zaprljan odsustvom, obrisali senke, izlomili ih i bacili.

Dis neka pokuša da se ušunja u poeziju. Skerlić mirno spava, torpiljeri su potopljeni, more više ne prihvata mrtve.

Jesen je. Napolju veje sneg. A kuće i livade i albanske planine i Valona i Drač ponovo su prekriveni snegom. Samo se poezija bolje bori bez njega. Završena je. On stvara snove.

bina je ista.

zašto bogovi nemaju muzeje

Boga uvodim kroz smrt. Preko tela. Ekran prenosi miting sa onog sveta. Vide se dva manastira. Na stolu je zakon što ga, verovatno, Horus iščitava. Donose vazu s orhidejama, čašu nektara. Kamera hvata gusara i ogroman plen. Tu bi se prenos završio da snimateljeva pesnica nije uvezana maramicom. Vidi se: Bog se iskašljava. Pljuje. Ispira usta. Dolazi do bine. Bina je ista i u sadašnjosti. Na njoj je slika govornika. Ali, zemaljsko carstvo se previše rasprostrlo. Prekida i takvu svečanost.

Ili:

U tami su nauka i Bog. Iz tame izvire istorija. U novim leševima nalazi se građa za istoriju. Bolesti uzrokuju smrt. Ređe prevrati, marionetske vlade.

Ili: Bog je umoran. Ispod ruke oseća meku postelju. Zbunjen je podelom na svet ljudi i bogova. „Zašto bogovi nemaju muzeje?“ pita,

„a imaju pokrovitelje umetnosti? O, gde su Erato, Terpsihora, Klija, Euterpa. Neću valjda ići u Luvr, Prado, Ermitaž. Donesite mi originale ovamo.“

ЗАКАСНИО

на воз сам закаснио
на посао на све
јер сам успут
фотографисао облаке
дрва нисам купио
нисам насекао
а зима само што није
за дрва сам закаснио
за све
али облаке
никада пре такве
нисам видео
и дуго сам у шаку
иње сакупљао
и дуго сам
на себе заборављао
а дрва нисам купио
и на воз сам закаснио
узалуд ми пободен стожер стоји
узалуд моје јабуке опадају
узалуд моје крушке моји ораси
ја сам ветар ја сам облаке
ја сам свице кроз недођију јурио
и на све закаснио

Уредила: Штафетна палица